

Waterschappen bouwen mee aan de overheid

Waterschapsverbod

Basiseisen aan een verkiezingsysteem

Simon Bouwman

Utrecht, 15 mei 2007

Waterschapsverkiezingen

Waterschapsverbod

- Regelgeving niet onder Kieswet
 - Nu provinciale verordeningen
 - 2008 Algemene Maatregel van Bestuur
- Uitvoering door waterschappen zelf, niet door gemeenten
- Kiesraad niet bevoegd

Waterschapsverkiezingen in perspectief

Waterschapsverbod

- Voor 1994: verkiezingen via stemlokalen
 - Opkomst 4 – 6%
- Vanaf 1995: verkiezingen per brief
 - Opkomst naar minimaal 25%
- Vanaf 1998: toename kiesgerechtigden
 - Naast eigenaren ook alle inwoners
- Vanaf 1999 meerdere stemmethoden
- In 2008 ruim 12,3 miljoen stemgerechtigden

Algemene eisen waterschapsbestuur

Waterschapsverbod

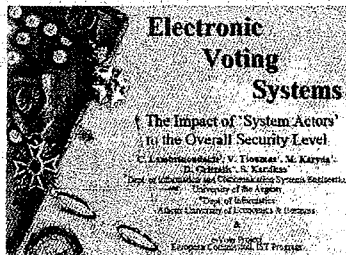
- Meer gemak / service voor de kiezer
- Toegankelijk
 - Combineer stemmethoden
 - Geen drempels
- Voldoen aan regelgeving; rechtsgeldige verkiezingen
 - Gelijke eisen aan verschillende stemmethoden

Een generiek verkiezingsmodel

Waterschapsverbod

- Project e-VOTE (Internet Based Electronic Voting System)
 - Ontwerpeisen
 - Organisatie
- Info:
 - [Website](#)
 - [Presentatie](#)

Eisen aan verkiezingen

Waterschapsverbod

Hoofdingeling juridische eisen:

- **Vrijheid** (geen propaganda op stemsite)
- **Gelijkheid** (kandidaten en kiezers)
- **Geheimhouding** (geheim vs. transparantie)
- **Democratisch** (betrouwbaar, verifieerbaar)

Ontwerpeisen internetstemmen

- Authenticiteit
- Uniek
- Accuraat
- Integer
- Authentieke opslag
- Robuust
- Verifieerbaar
- Stemgeheim
- Vrijheid van stemmen
- Flexibel en schaalbaar
- Gemak
- Toegankelijk
- Certificering
- Transparant
- Kosten effectief
- Uitslag hertelbaar

Bron: Athens University & e-VOTE project EC

Ontwerpeisen (1)

- Authenticiteit
 - Alleen (geregistreerde) stemgerechtigden kunnen stemmen
- Uniek
 - Stem wordt eenmaal geteld voor de uitslag
- Accuraat
 - Stemmen worden correct opgeslagen

Ontwerpeisen (2)

- Integer
 - Stemmen kunnen niet – ongemerkt – worden veranderd, verwijderd of toegevoegd
- Authentieke opslag
 - Aantoonbare authentieke opslag stemgegevens
- Robuust
 - Bestand tegen storingen en aanvallen

Ontwerpeisen (3)

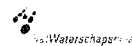
- Verifieerbaar
 - Controle of stemmen juist zijn geteld
- Stemgeheim
 - Niemand kan achterhalen op wie iemand heeft gestemd
- Vrijheid van stemmen
 - Stemmen zonder dwang; kiezers moeten niet kunnen bewijzen hoe ze hebben gestemd

Ontwerpeisen (4)

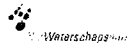
- Flexibel en schaalbaar
 - Eenvoudig hergebruik en op grote schaal toepasbaar
- Gemak
 - Gebruikersvriendelijk; gebruiken met minimale middelen en vaardigheden
- Toegankelijk
 - Meer dan 99% van de internetters moet er gebruik van kunnen maken; browsers, geen cookies, geen Java applet, slechtzienden

Ontwerpeisen (5)

- Certificering
 - Extern getest aan de hand van essentiële criteria
- Transparant
 - Kiezer moeten het stemproces op hoofdlijnen kunnen begrijpen
- Kosten effectief
 - Betaalbaar robuust systeem en tegen lage kosten te hergebruiken

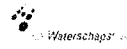
Eisen vertaald in stemdienst

Inrichting van:

- Techniek
- Organisatie
 - Procedures
 - Rollen
 - Uitvoerders (actoren)
 - Controleurs (validatoren)

Rollen per processtap

Use Case	"Validate Action" Use Case activities	Participating Roles					
		Electoral Organizer	Party Representative	Electoral Personnel	Voter	Judicial Officer	Independent Third Party
Manage Votes	✓	V		A			
Provide Authentication Means	✓	V		A			
Manage Parties	✓	V		A			
Manage Candidates	✓	V		A			
Preview Ballots		A	A	A			
Cast Vote					A		
Tally Votes	✓	A	V			V	V
Verify Result Integrity	✓	A				V	V

10

Waterschapshuis.nl
 WATERSCHAPSHUIS
 HUIS VAN DE
 WATERSCHAPEN
 VAN DE OERVELDEN

Bedankt voor uw aandacht

www.hetwaterschapshuis.nl